

deki çocuksu da yabana atılır soydan değil. Hele hele minyatürçünün kendi dünyasından devşirdiği konular. Yani daha önce ustasından görmediği, kendi emeğiyle geleneğe kattığı konular. Bu bazen bir yerli testi, bir çiçek, bir hayvan olabilir. Ustadan çırağa geçtikçe biraz daha gelişen konular vardır minyatürlerde. AT bunun en güzel örneğidir. At konusundaki çocuksu tadı gitgide azalır ama bir de MATRAKİ'nin köprülerine bakın. Hazretin daha önceki ustalardan köprü görmediği belli oluyor. Küçük bir çoban köpeği yavrusu gibi atlıyor köprü ırmaktan. Valla, ben o nakışın köprü olduğunu çok sonra kestirebildim.

Asya minyatürlerinde, çocuksuyu, konuyu kuran parçaların tek tek incelenmesinde değil, bunların yanyana getirilmesinde, istifade aramalı. Önceki konuların küçük, aradakilerin büyük olmasına ne buyrulur.

Nasıl oluyor da çocuk hazretleriyle koskoca gelenek hazretleri böylesine belâli bir konuda birleşiyorlar? Burasını biz ressamılar değil, büyük ama çok büyük ilim adamları araştırmalı. Eğer biz resim yapmayı bırakıp bunların peşine düşersek, ya resim gider elden ya akıl gider baştan. Çünkü, bu arayış bir sistem, bir yetki, bir sabır işi olsa gerek.

Rönesansın bahçesinde açılan iki büyük gül vardı. Anatomi ve perspektif.. Minyatür bahçesinde bu güllerin esamisi okunmaz. Ve bir minyatür bu güllerin her ikisinden yüzde yüz yoksun. olduğu için minyatürdür. Bunların girmesiyle bu bahçe kurumuştur. Minyatürçü ön plandakileri, bir-

kaç kilometre arkada olması gerekenlerden daha küçük yapmakla perspektif kurallarını allak bullak eder. Yani tam tersini yapar. Buna karşılık şunu kazanır. Üstünde elini dolaştırdığı kâğıt, düzeyini yatıklıktan kurtarır, bir duvar gibi ayağa kaldırır. Yani bir tiyatro sahnesi varsa, bir de tiyatro perdesi... Rönesansın şanlı ustası sahnede oynatır oyunu. Minyatürçü usta bu tongaya basmaz, oyunu perdede oynatır. Şimdi sorarım size, seyirci perdenin üstündekini mi daha iyi görür, sahnede uzaklaşıp gidenleri mi? Maksat görmekse perde çok daha iyi göstericidir. Ne tuhaf... Sinemanın icadı sanki minyatürçünün davranışına kesini bir AFERİN, AFERİN çekmek olmuştur. Günümüzün tiyatrosu sahnede değil perdede oynuyor. Üzerinde düşünülecek bir gerçek bu. İşte çocuk hazretleri böyle ALİCENGİZ noktalara ulaşıyor. Mektepsiz, medresesiz, kendiliğinden vuruyor 12'yi. Bu çocuğun istiftteki inanılmaz başarısı. Bir de renk ayarları var.

Bendeniz kırk yıl çalıştıktan sonra, renk konusunda şu olayı FENOMENİ kavradım. Buna bir kural, bir kanun da diyebilirsiniz:

RENK MUCİZESİ, AYNI KOYULUKTA RENKLERİN YANYANA BİR ARAYA GELMESİ İLE BAŞLAR.

Başlamasına başlar... Ama bitmesi-ne bitmez.

Aynı koyuluktaki renklerden ne anladığımızı, müzikle uğraşanlara anlatmak daha kolay. Bir sazın veya birçok sazın çeşitli tellerinden, perdelelerinden aynı sesi çıkartmak. Hani şu